

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Károly Róbert Campus
Kertészettudományi Intézet

Az „Alföldi kamillavirágzat” előállítása a Herbária Zrt.-nél

ÖSSZEFOGLALÁS

Készítette:

Meichl Mária
GXIEMB

Gyógy- és fűszernövények felsőoktatási szakképzési szak

Konzulens:

Lakatos Márk
mesteroktató

Gyöngyös
2023

Dolgozatom célja, a magyar vadon termő alföldi kamilla (*Matricaria chamomilla* L.) jellegzetes tulajdonságainak ismertetése valamint elsődleges és másodlagos feldolgozásának bemutatása, különös tekintettel a Herbária Zrt.-nél töltött szakmai gyakorlatom során szerzett tapasztalatok alapján rendszerezett tematikus összefoglalása és szakirodalmi feldolgozása.

A gyógynövények az ember legősibb, orvoslásra használt szereit, amely egészségmegőrzés, a prevenció szempontjából fontos szerepet tölt be. Ezek közül is kiemelkedik a kamilla, ami hazánk egész területén előfordul, jelentősebb vadon termő állománya az alföldi szikes pusztákon található.

A kamilla már az ókorban is ismert és alkalmazott gyógynövény volt, jelentőségéből azonban napjainkban sem vesztett. Nagyon sok könyv és orvostudományi leírás készült az alkalmazásáról, amely lehet gyógyászati, homeopátiás, állatgyógyászati, növényvédelmi és ipari jellegű, és amelyek a dolgozatom alapjául is szolgáltak. Mégis a legfontosabb területe a hagyományos népi gyógyászati felhasználása, ami generációkról generációkra öröklődik az édesanyák által. Legismertebb a kamilla gyógyteája, amely számos betegség kezelésére alkalmas, mint gyulladás csökkentő, görcsoldó, idegnyugtató, emésztésserkentő-szélhajtó és immunerősítő.

Gyógyhatása mellett gazdasági jelentőséggel is bír, Magyarország jelentős exportőre volt a növénynek a múlt században, azonban a külföldi termesztők megjelenésével versenyképességünk csökkent, viszont vadon termő változatának gyűjtése több ezer embernek biztosít kiegészítő kereseti lehetőséget az elmaradott régiókban a mai napig is.

Az „Alföldi kamillavirágzat” az Alföld szikes területeiről kézi erővel begyűjtött, vadon termő kamilla (*Matricaria chamomilla* L.) szárított, válogatott virága. A *Chamomillae anthodium* – hétköznapi nevén orvosiszékfű-virágzat vagy kamillavirágzat – a mindenkor hatályos Magyar Gyógyszerkönyvben és az Európai Gyógyszerkönyvben hivatalos drogként szerepel, és értékes alapanyagát adja a kamillavirágzathoz készült filteres és tasakolt teának. Az „Alföldi kamillavirágzat” erős, zamatos, kellemes illatú, kissé kesernyés ízű, feldolgozáskor nem esik szét, kevésbé porlik, és az illóolaját is jobban megtartja, mint a termesztett kamillából származó virágdrog. Az „Alföldi kamillavirágzat” illóolajában a gyulladáscsökkentő és fekélyellenes hatást eredményező komponens, az α -bizabolol van jelentősebb mennyiségben, legalább 20 %-ban, azaz többszörösen, mint ami a termesztett kamillában található.

Az „Alföldi kamillavirágzat” nemzeti oltalom alá kerülése óta előállításának egész folyamatát (elsődleges és másodlagos feldolgozás) szigorú gyártási és ellenőrzési rendszerben, a gyűjtés dokumentált eredetének ellenőrzésére is kiterjedő minőségbiztosítási rendszerben végzi

a Herbária Zrt., így a termék útja a gyűjtéstől a készáru kiszállításáig azonosítható és visszakereshető.

Az „Alföldi kamillavirágzat” és más vadon termő gyógynövények gyűjtésekor azonban nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a természetes élőhelyek egyre ritkábbak, az itt fellelhető növények pedig egyre értékesebbek ezért elengedhetetlen a gyűjtők megfelelő ellenőrzése, illetve a fenntartható gyűjtési praktikák és a gyűjtött mennyiségek felügyelete. Ebben nyújt segítséget a Gyógynövény Szövetség és Terméktanács által kiadott Gyógynövények gyűjtése és termesztése képzési segédlete a Betanított gyógynövénygyűjtő és termesztő szakmai képzéshez és más kiadványai. Ugyanakkor a gyűjtők új generációját is el kell kezdeni kinevelni az érintett területeken, amit iskolai ismeretterjesztő programokkal, Hortobágyi Nemzeti Park által kínált diák és gyakornoki programokkal és az érintett települések közmunka programjainak keretében lehetséges. Megvalósulásához elengedhetetlen a hatékony szakmai érdekképviselő és a szaktanácsadási háttér megteremtése, valamint a megfelelő oktatási tartalmak kialakítása.

A rendszerváltozást követően megváltozott birtokszerkezet és annak tulajdoni viszonyai egyik akadályát képezik a vadon termő kamillavirágzat nagyobb arányú gyűjtésének. A privatizáció után a szabadon bejárható területek csökkentek, magántulajdonba kerültek, ezért lenne nagyon fontos, hogy az adott vármegyék a területhasznosítás tervezésekor figyelembe vegyék, hogy az olyan kedvezőtlen adottságú területeket (meredek lejtők, domboldalak, vizenyős, szikes és mocsaras területek), amelyeken nincs lehetőség tápláléknövények gazdaságos előállítására, hasznosíthatóak tág ökológiai tűrőképességű gyógynövényekkel, mint például a vadon termő kamilla.

Hungarikum Bizottság többnyelvű honlapon, imázs filmben, kiadványaikban, leporellóikban, rádiós sorozatukban, hazai és nemzetközi kiállításokon népszerűsítik a „Alföldi kamillavirágzatot”, ennek ellenére a köztudatban nem szerepel, mint Hungarikum. Ezen úgy lehetne változtatni, hogy a népszerű bevásárló láncok (Auchan, Spar) felvegyék kínálatukba, különös tekintettel arra, ahol Herbária Zrt. már a beszállítók között szerepel vagy az adott lánc saját márkás terméket is ő állítja elő, másrészt saját szaküzleteiben promóciókkal, termékbemutatókkal is népszerűsíthető. Egy exkluzív „Alföldi kamillavirágzat” termék család (teák, kozmetikai készítmények vagy gyógytermékek) fejlesztése és piacra dobása „Szik Aranya” néven szállodák és éttermek részére, amit különböző jóléti, wellness és egészségmegőrző programjaikba betudnak építeni.

Ezzel párhuzamosan a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatósága az április végén évente megrendezendő Világörökségünk napja keretében vezetett tematikus sétákat szervezhetne a kamilla mezőkre az érdeklődők részére, melyet egybe lehetne kötni egy rövid oktatással a kamilla gyűjtéséről és felhasználásról vagy egy üzemlátogatással Herbária Zrt, egyik üzembe. A projekt megvalósulásával újabb turisztikai attrakcióval bővülnek a kapcsolódó rendezvények, látnivalók.